

УДК 378.124.92

Нежинська Олена Олександрівна,
кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології управління
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»;
Тименко Володимир Миколайович,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та технологій
соціальної роботи Інституту
соціальної роботи та управління
НПУ ім. М. Драгоманова

ВИКОРИСТАННЯ КОУЧИНГУ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Анотація. У статті розкрито особливості використання коучингу в системі вищої освіти України. Висвітлено сутність та основні підходи до визначення поняття «коучинг», аспекти коучингового процесу. Представлено важливість коучингового підходу до процесу навчання в закладі вищої освіти, особливості взаємин і взаємодії при цьому між викладачем і студентом, напрями допомоги студенту в розширенні можливостей, сприянні професійному та особистісному розвитку. Обґрунтовано важливість застосування технології коучингу та використання коучингових інструментів у системі вищої освіти.

Ключові слова: коучинг, коучингові технології, система вищої освіти, особистісний та професійний розвиток.

Нежинская Елена Александровна,
Тименко Владимир Николаевич

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КОУЧИНГА В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ УКРАИНЫ

Аннотация. В статье раскрыты особенности использования коучинга в системе высшего образования Украины. Отражена сущность и основные подходы к определению понятия «коучинг», аспекты коучингового процесса. Представлена важность коучингового подхода к процессу обучения в заведении высшего образования, показаны особенности отношений и взаимодействия между преподавателем и студентом, помощь студенту в расширении возможностей, содействии личностному и профессиональному развитию. Обоснована важность применения технологии коучинга и использования коучинговых инструментов в системе высшего образования.

Ключевые слова: коучинг, коучинговые технологии, система высшего образования, личностное и профессиональное развитие.

**Nezhynska Olena Oleksandrivna
Tymenko Volodymyr Mykolayovych**

THE USE OF COACHING IN HIGHER EDUCATION OF UKRAINE

Annotation. The article reveals the peculiarities of using coaching in higher education in Ukraine. The essence and main approaches to the definition of "coaching", aspects of the coaching process are reflected in it. In the article the importance of coaching approach to learning in the institution of higher education, the peculiarities of the relations between teacher and student that promote personal and professional development are presented. Justified the importance of the application of the coaching technology and use coaching tools in higher education.

Key words: *coaching, coaching technology, higher education, personal and professional development.*

Постановка проблеми

Актуальність проблеми дослідження. Радикальні зміни, що відбуваються в нашій країні, все більше ускладнюють умови соціального й економічного життя людини. Сьогодні спостерігається перехід від суворо регламентованого життя всього суспільства й окремо взятої людини до вибудовування гнучких взаємовідносин. У зв'язку з цим, суспільство диктує системі вищої освіти запит на розвиток вільної, відповідальної, суспільно активної особистості, яка усвідомлює своє право вибору та вміє цей вибір здійснювати, при цьому діючи свідомо та відповідально. Актуальність цього питання обумовлена ще й тим, що якість сучасних процесів модернізації вищої освіти України багато в чому залежить від характеру впровадження інноваційних процесів і визначається особливостями тих нововведень, що використовуються, і крім того, самим інноваційним потенціалом педагогічного середовища системи вищої освіти.

Як один з таких процесів, на наш погляд, виступає технологія коучингу, яка створює умови для формування особистості майбутнього фахівця, здатного до реалізації своїх потенційних можливостей, самостійного ухвалення відповідальних рішень у різних ситуаціях життєвого вибору, прогнозуючи їх можливі наслідки. Останнім часом багато пишуть і говорять про коучинг у бізнесі та психології. Однак, феномен «коучингу» у системі вищої освіти є принципово новим напрямом у педагогічній науці та практиці, що ґрунтується на основі постановки мети, та максимально швидкого просування до її реалізації засобами мобілізації внутрішнього потенціалу особистості, освоєння передових стратегій досягнення результату, розвитку й удосконалення необхідних умінь і навичок.

Тому в системі вищої освіти відсутнє чітке, однозначне, єдине розуміння цього феномену, оскільки коучинг народився на перетині багатьох наук, зокрема, філософії, соціальної, спортивної психології, психотерапії, управлінського консультування тощо.

Коучинг в контексті цієї статті — це, передусім, взаємини між викладачем і студентами, де викладач ефективно організовує процес пошуку студентами найкращих розв'язань їхніх завдань та сприяє втіленню їх у життя, сприяючи таким чином підвищенню рівня професійного розвитку. Варто зауважити, що адаптація

системи вищої освіти України до швидкоплинних змін у соціальному, економічному та політичному житті суспільства може відбутися тільки на основі позитивного ставлення до особистості студента, що є запорукою розкриття його потенціалу. На наш погляд, коучинг виступає потужним засобом, що сприяє як особистісному, так і професійному розвитку студентів.

Отже, мета статті полягає у висвітленні особливостей використання технологій коучингу в системі вищої освіти України.

Аналіз основних досліджень та публікацій

Узагальнюючи теоретичний аналіз літератури та матеріали досліджень, слід сказати, що основні аспекти розкриття сутності коучингу знайшли своє відображення: теоретичне підґрунтя (М. Аткинсон¹, У. Голлві³, М. Дауні⁴ та ін.), ефективність коучингових технологій (С. Канніо⁶, С. Кові⁷, Дж. Уйтмор¹² та ін.), прикладні аспекти використання інструментів коучингу (Л. Марчініак¹⁴, Т. Столцфус¹⁶, А. Цивінська¹³ та ін.), використання коучингу в освітній галузі (Т. Борова², В. Зеленин⁵ та ін.). Що ж до питання застосування коучингу в системі вищої освіти України, то воно раніше не виступало предметом досліджень.

Виклад основного матеріалу

Варто зазначити, що коучинг спрямовано на покращення життя людей в професійній та особистій сферах. На думку одного із засновників коучингу, Т. Голлві³, коучинг — методика розкриття потенціалу особистості для максимізації власної продуктивності й ефективності. Коучинг більше допомагає особистості навчатися, ніж вчить. Це не тільки техніка, яка застосовується в певних обставинах. Це метод управління, метод взаємодії з людьми, спосіб мислення.

Підхід, який запропонував Т. Голлві, насправді вже використовувався раніше, приблизно 2500 років тому, давньогрецьким філософом Сократом, який вчив своїх учнів яким чином поліпшити власне життя. Насамперед, за допомогою питань він

¹ Аткинсон М. Наука и искусство коучинга: Внутренняя динамика / М. Аткинсон, Р. Т. Чоис ; пер. с англ. — К. : Companion Group, 2009. — 208 с.

³ Голлви Т. Максимальная самореализация: работа как внутренняя игра / Т. Голлви ; пер. с англ. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. — 264 с.

⁴ Дауни М. Эффективный коучинг: уроки коуча коучей (Effective Coaching: Lessons from the Coaches' Coach) / М. Дауни ; пер. с англ. Е. Гладкова. — М. : Изд-во «Добрая книга», 2013. — 288 с.

⁶ Каннио С. Мастерство коучинга. Лучшие практики в бизнес-коучинге / С. Каннио, В. Лаунер. — Лондон, Мадрид, Нью-Йорк, Мехико, Барселона, Монтеррей, 2012. — 240 с.

⁷ Кови С. Семь навыков высокоэффективных людей: мощные инструменты развития личности / С. Р. Кови. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2006. — 375 с.

¹² Уйтмор Дж. Коучинг высокой эффективности. Новый стиль менеджмента, развитие людей, высокая эффективность (Coaching for Performance: GROWing People, Performance and Purpose) / Дж. Уйтмор ; пер. с англ. — М. : Международная академия корпоративного управления и бизнеса, 2005. — 168 с.

¹⁴ Coaching. Zbiór narzędzi wspierania rozwoju / Marciniak Łukasz T., Rogala-Marciniak Sylwia. — Warszawa : ABC a Wolters Kluwer business, 2012. — 392 s.

¹⁶ Stoltzfus T. Sztuka zadawania pytań w coachingu / T. Stoltzfus. — Wyd. Aetos Media. — Wrocław, 2012. — 102 s.

¹³ Coaching / Anna Cywińska, Sylwia Majewska, Kamila Pepliak-Kowalska, Eliza Szewc. — Wydanie pierwsze. — Lublin, 2013. — 190 s.

² Борова Т. А. Теоретичні і методичні засади адаптивного управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників вищого навчального закладу / Т. А. Борова : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.06 «Теорія та методика управління освітою». — К., 2012. — С. 170–234.

⁵ Зеленин В. В. Между травмой и величием: трактат о селективной психодиагностике в коучинге / В. В. Зеленин. — К. : Гнозис, 2015. — 272 с.

діагностував інтелектуальний потенціал своїх учнів і підштовхував до роздумів про власне життя, а потім за допомогою сформульованих питань сприяв тому, що учні знаходили відповіді, які сприяли їхньому особистісному розвитку. Головною особливістю було те, що він ніколи не давав учням готових рішень, наштовхуючи питаннями на самостійне знаходження відповідей на нагальні життєві питання, застосовуючи при цьому три важливі елементи:

- діагностика потенціалу учня;
- допомога учню щодо самостійного досягнення мети;
- надання завдань для самостійного вирішення.

У перекладі з англійської мови «coaching» (коучинг) означає тренерство, настанову. «To coach» — тренувати, підготувати до змагань, або займатися репетиторством, підготовкою до екзамену. «Coach» (коуч) — приватний педагог, тренер, інструктор¹⁵.

Слово «коуч» має угорське походження. Це слово закріпилося в Англії у XVI ст., і в ті часи означало не що інше, як «каре́та». Тут віддзеркалюється глибока сутність цієї дефініції: «...те, що швидко доставляє до мети та допомагає рухатися на шляху до цієї мети». Пізніше у XIX ст. «коучами» англійські студенти називали репетиторів. Наприкінці XIX ст. це слово увійшло у спортивну лексику, як назва спортивного тренера, який допомагає спортсмену використати всі внутрішні ресурси для перемоги у змаганнях. Згодом це поняття пов'язується з консультуванням, наставництвом, інструктуванням⁹.

З 80-х років XX ст. коучинг офіційно визнаний в бізнесі, а як окрема професія — сформувалася у 90-х роках XX ст. В США професія «коуч» визнана у 2001 р. завдяки Міжнародній федерації коучингу (ICF).

На сьогодні існує багато поглядів і підходів до визначення поняття «коучинг». Так, М. Аткинсон зазначає, що коучинг здійснює позитивні зміни за рахунок внутрішнього потенціалу людей, команд, організацій¹.

М. Дауні визначає коучинг як мистецтво сприяти підвищенню результативності, навчанню та розвитку іншої людини⁴.

Г. Коллінз вважає, що коучинг — це мистецтво і практика ведення людини від того пункту, де вона знаходиться, до більшої самореалізації, якої вона прагне¹⁴.

А. Цивінська дає визначення коучингу як процесу підтримки розвитку і закріплення умінь за допомогою другої особи — коуча — через спостереження, постановку цілей і завдань, регулярне надання зворотного зв'язку і тренування нових моделей поведінки¹³.

¹⁵ Katzner K. English-Russian Dictionary / K. Katzner. — A Wiley-Interscience Publication, 1995. — S. 334 (912 s.).

⁹ Максимов В. Е. Коучинг от А до Я. Возможно все / В. Е. Максимов. — СПб. : Речь, 2004. — 272 с. — С. 15.

¹ Аткинсон М. Наука и искусство коучинга: внутренняя динамика / М. Аткинсон, Р. Т. Чоис ; пер. с англ. — К. : Companion Group, 2009. — 208 с.

⁴ Дауні М. Эффективный коучинг: уроки коуча коучей (Effective Coaching: Lessons from the Coaches' Coach) / М. Дауні ; пер. с англ. Е. Гладкова. — М. : Изд-во «Добрая книга», 2013. — 288 с.

¹⁴ Coaching. Zbiór narzędzi wspierania rozwoju / Marciniak Łukasz T., Rogala-Marciniak Sylwia. — Warszawa : ABC a Wolters Kluwer business, 2012. — 392 s.

¹³ Coaching / Anna Cywińska, Sylwia Majewska, Kamila Pepiak-Kowalska, Eliza Szwec. — Wydanie pierwsze. — Lublin, 2013. — 190 s.

Вітчизняний психолог В. Зеленин зазначає, що коучинг — це мистецтво сприяти самовтіленню таланту людини, оптимізація психічної норми через прояв до цього часу нереалізованого потенціалу в різних сферах життя в контекстах, які постійно змінюються⁵.

У західних країнах парадигма коучингу як стилю навчальної взаємодії, народилася не відразу, а пройшла довгий шлях становлення і розвитку, як вже було зазначено вище, розвиваючись на основі передових підходів у галузі наставництва, бізнес-консультування, психологічного консультування, психотерапії тощо. Технології коучингу допомагали людям розвиватися, оволодівати новими навичками та досягати професійних успіхів. Як свідчать західні дослідники коучингу, найважливішими результатами застосування технологій коучингу є поліпшення продуктивності як кожної людини, так і групи в цілому, поліпшення взаємин у групі, здатність швидко реагувати в критичних ситуаціях, бути гнучким та адаптивним в процесі швидкоплинних соціальних змін.

Класичний коучинговий процес можна розглядати через декілька поетапних кроків:

- аналіз: оцінка рівня компетенцій клієнта, узгодження особистих цілей і цілей організації, які реалізуються в процесі коучинга, укладення контракту з клієнтом;
- планування: визначення ключових чинників успіху, підготовка плану розвитку умінь, узгодження плану дій і моніторинг ефективності результатів;
- впровадження: супровід клієнта від моменту «зараз» до моменту «майбутнє», безпосередні дії відповідно до довгострокових і короткострокових цілей, визначення пріоритетів;
- оцінка: систематичне надання зворотного зв'язку, схвалення набутих умінь, а також мотивування клієнта до відповідальності і прийняття нових викликів, створення методів самодисципліни клієнта без підтримки коуча.

Використання коучингу в системі вищої освіти України є особливо важливим, оскільки сьогодні сучасний ефективний викладач вищої школи – це фахівець, що поєднує в собі безліч ролей, таких як: консультант, наставник, тьютор, фасилітатор, коуч, дослідник, мотиватор, аналітик і менеджер інформаційних ресурсів, експерт, проектувальник навчальних курсів, який вибирає зміст навчання, підбирає і розробляє технології навчання й організації навчального процесу тощо¹¹. І кінцевим результатом успішності такої роботи є кваліфікований фахівець, який конкурентоспроможний на ринку праці, орієнтований на професійний розвиток і здатний навчатися протягом життя.

Найефективніше, на наш погляд, цього можна досягти, використовуючи технологію коучингу, застосування коучингових інструментів. Виконуючи роль коуча, викладач вищої школи стимулює процес професійного та особистісного

⁵ Зеленин В. В. Между травмой и величием: трактат о селективной психодиагностике в коучинге / В. В. Зеленин. — К. : Гнозис, 2015. — 272 с.

¹¹ Тименко В. Н. Новые роли преподавателя высшей школы в условиях современного общества / В. Н. Тименко : tezy trzydniowej Międzynar. międzydyscyplinarnej naukowej konferencji «Dylematy współczesnej edukacji. Co teraz i co później?», (Częstochowa, 7–9 Maja 2014) // Problemy nowoczesnej edukacji ; Pod red. Edyty Sadowskiej, Wiesława Sztumskiego. — Częstochowa : WSL, 2014. — Т. IV. — S. 153–159.

розвитку майбутніх фахівців, надаючи можливість розробити певну кількість варіантів побудови індивідуальної освітньої траєкторії. Крім того, коучинг є одним з ресурсних аспектів педагогічної діяльності і передбачає виведення взаємин між викладачем і студентом на новий рівень міжособистісної взаємодії на основі зацікавленості та співпраці.

На наш погляд, коучинг — це допомога у розкритті потенціалу студента для досягнення ним максимального результату. І ця допомога полягає не в тому, щоби навчити його, а в тому, щоб він сам навчився. Іншими словами, коучинг більшою мірою допомагає особистості навчатися, аніж вчить. На наше переконання, чого можна досягнути викладачу за допомогою технологій коучингу — це, передусім, можливість виявити все найкраще, що є в особистості студента, і на основі цього допомогти йому поставити перед собою завдання професійного розвитку. Це сприяє стимулюванню студентів до більш глибокого усвідомлення своєї мети, необхідних ресурсів та наявних обмежень, а також допомагає визначити напрям професійного розвитку. І основний обов'язок студента полягатиме в тому, щоб взяти на себе відповідальність за виконання поставлених завдань і робити все, про що він домовлявся в рамках коучингової взаємодії. Бо відомо, що люди по справжньому можуть бути відповідальними тоді, коли вони беруть безпосередню участь у прийнятті рішень та постановці цілей, коли вони залучені до процесу, а не коли їм нав'язують рішення. Викладач, який використовує коучинговий підхід, таким чином стимулює творчий пошук рішень і підтримує мотивацію студентів на досягнення цих цілей. Іншими словами, в рамках коучингових технологій студенти самі знаходять свій унікальний спосіб досягнення мети. А викладач створює атмосферу креативності, творчості, довіри, де студент потрапляє в простір пошуку альтернатив і відчуває, що його ідеї та пропозиції не залишаються без уваги.

Разом з цим, коучинг — це також система, яка сприяє формуванню лідерських якостей особистості, оскільки вона виступає елементом ефективного управління навчально-виховним процесом, взаємодії зі всіма його учасниками. «Лідерство починається з того, що людина знаходить в собі сміливість стати тим, ким вона здатна стати»¹⁰. Завдяки коучингу розширюється сфера пізнання та горизонти бачення, підвищується ефективність і якість життя, відкриваються можливості розвитку. Коучинг дає змогу створити середовище, в якому можливе повне розкриття внутрішнього потенціалу студента.

Це свідчить про відкриття прогресивного шляху розвитку, створення нового методологічного підходу до проектування освітніх систем сучасної вищої школи, до забезпечення зростання якості вищої освіти в умовах інтеграції української вищої школи у світову систему вищої освіти.

Коучинг — це не тільки технологія, яка застосовується в певних обставинах; ефективний коучинг — це метод управління, метод взаємодії з людьми, спосіб мислення, спосіб буття. Ефективний коучинг веде викладача до досягнення мети, приносить задоволення і радість, від якої виграють всі учасники освітнього процесу. Це недирективний підхід, який стимулює високу якість навчання і задоволення в

---

¹⁰ Призвание – лидер: полное руководство по эффективному лидерству / Х. Оуэн, В. Ходжсон, Н. Газзард. — Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2005. — 384 с.

результаті досягнення значущих цілей. Це не тільки функція передачі знань і навчання навичкам, а й реалізація функції стимулювання інтересу до навчання, руху до усвідомленості, розвитку сильних сторін, розкриття потенціалу людини, що дає можливість зробити процес викладання більш цікавим і ефективним.

Сьогодні інноваційний підхід передбачає усвідомлення і використання якісно нових особистісних категорій, які мають стати не просто бажаними якостями педагога в процесі викладання, а справжніми ключовими професійними компетентностями. Методика сильних відкритих питань коучингу, яка використовується в навчальному процесі, допоможе розширити рамки свідомості, стимулювати пошук відповідей і рішень, вибудувати логічні та причинно-наслідкові зв'язки, що сприятимуть більш глибокому аналізу.

Такі принципи дозволяють створити новий підхід до процесу навчання, внести інтерактивні елементи, новий сенс як для педагогів, так і для учнів, що допоможе дійсно включити учнів в навчальний процес, підвищити мотивацію та відповідальність за результат. Пропустивши саму систему вищої освіти крізь призму коучингу, пропонується подивитися на можливості цієї методики ширше.

У коучингу існують багато інструментів та технологій, які можна використовувати в навчальному процесі системі вищої освіти⁸. Основні технології — це «колесо життя», модель GROW, стратегія Уолта Діснея, піраміда Роберта Ділтса і т.ін. Завдяки використанню коуч-підходу, характерні рисами якого є роз'яснення, уточнення, підтримка, заохочення та планування нових шляхів і дій, що вкраплюються в нашу повсякденну поведінку, міжособистісну комунікацію, у процесі навчання формуються навички поведінки в критичних ситуаціях, відпрацьовуються уміння збагачувати діяльність новими способами виконання, відбувається розвиток професійної гнучкості й мобільності, і, нарешті, це одержання насолоди як від самої діяльності, так і від її результатів тощо.

Отже, вищезазначене дозволяє стверджувати, що сьогодні вкрай необхідним є процес зміни парадигми викладача закладу вищої освіти. На наш погляд, сучасне українське суспільство сьогодні прагне споживати знання зовсім на іншому рівні — не тільки задовольняти потребу в знаннях для досягнення поставлених життєвих і професійних цілей, а й дбати при цьому про свої духовні потреби. Тому тепер, можливо, нова роль освітянина — рости, а не вчити, пробуджувати, а не примушувати. Такий підхід допомагає тримати фокус не на проблемі, а на її вирішенні, дає змогу не давати завдання і потім контролювати, а ставити завдання і пропонувати свою підтримку, «іти рука об руку». Тут необхідним є не тільки працювати над недоліками, а й, сконцентруватися на розвитку власних сильних сторін, вчитися і вчити не на помилках, а на успішних прикладах, не триматися за минуле, а будувати майбутнє.

Висновки

Обґрунтовано, що використання коучингу в системі вищої освіти України може бути використано як універсальний інструмент, який дає можливість

---

⁸ Коучинг у діяльності практичного психолога системи освіти: спецкурс для слухачів очно-дистанційної форми навчання в системі післядипломної педагогічної освіти / О. О. Нежинська, В. М. Тименко ; НАПН України, Університет менеджменту освіти. — К., 2015. — 44 с.

ефективно працювати на суб'єкт-суб'єктному рівні, тобто вміти керувати собою, своїм станом, своїми ресурсами, допомагати іншим у розвитку особистісного потенціалу, у підвищенні особистої ефективності, розвивати ефективні комунікації, будувати конструктивні взаємини з колегами, створювати і розвивати систему вищої освіти, що максимально ефективно працює на результат розв'язання актуальних завдань тощо.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі

Доцільним уявляється впровадження коучингових технологій на всіх рівнях системи вищої освіти України, а також у системі підвищення кваліфікації та вдосконалення педагогічних кадрів. Таку підготовку можна забезпечити, зокрема, в системі післядипломної педагогічної освіти в процесі підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів освіти нашої країни.

Список використаних джерел:

1. Аткинсон М. Наука и искусство коучинга: внутренняя динамика / М. Аткинсон, Р. Т. Чоис ; пер. с англ. — К. : Companion Group, 2009. — 208 с.
2. Борова Т. А. Теоретичні і методичні засади адаптивного управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників вищого навчального закладу / Т. А. Борова: дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.06 «Теорія та методика управління освітою». — К., 2012. — С. 170–234.
3. Голлви Т. Максимальная самореализация: работа как внутренняя игра / Т. Голлви ; пер. с англ. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. — 264 с.
4. Дауни М. Эффективный коучинг: уроки коуча коучей (Effective Coaching: Lessons from the Coaches' Coach) / М. Дауни ; пер. с англ. Е. Гладкова. — М. : Изд-во «Добрая книга», 2013. — 288 с.
5. Зеленин В. В. Между травмой и величием: трактат о селективной психодиагностике в коучинге / В. В. Зеленин. — К. : Гнозис, 2015. — 272 с.
6. Каннио С. Мастерство коучинга. Лучшие практики в бизнес-коучинге // С. Каннио, В. Лаунер. — Лондон, Мадрид, Нью-Йорк, Мехико, Барселона, Монтеррей, 2012. — 240 с.
7. Кови С. Семь навыков высокоэффективных людей: мощные инструменты развития личности / С. Р. Кови. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2006. — 375 с.
8. Коучинг у діяльності практичного психолога системи освіти: спецкурс для слухачів очно-дистанційної форми навчання в системі післядипломної педагогічної освіти / О. О. Нежинська, В. М. Тименко ; НАПН України, Ун-т менедж. освіти. — К., 2015. — 44 с.
9. Максимов В. Е. Коучинг от А до Я. Возможно все / В. Е. Максимов. — СПб. : Речь, 2004. — 272 с. — С. 15.
10. Призвание — лидер: полное руководство по эффективному лидерству / Х. Оуэн, В. Ходжсон, Н. Газзард. — Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2005. — 384 с.
11. Тименко В. Н. Новые роли преподавателя высшей школы в условиях современного общества / В. Н. Тименко : tezy trzyniowej Międzynar.

międzydiscyplinarnej naukowej konferencji «Dylematy współczesnej edukacji. Co teraz i co później?», (Częstochowa, 7–9 Maja 2014) // *Problemy nowoczesnej edukacji*; Pod red. Edyty Sadowskiej, Wiesława Sztumskiego. — Częstochowa: WSL, 2014. — T. IV. — S. 153–159.

12. Уитмор Дж. Коучинг высокой эффективности. Новый стиль менеджмента, развитие людей, высокая эффективность (Coaching for Performance: GROWing People, Performance and Purpose) / Дж. Уитмор; пер. с англ. — М.: Междунар. академия корпоративного управления и бизнеса, 2005. — 168 с.

13. Coaching / Anna Cywińska, Sylwia Majewska, Kamila Peępiak-Kowalska, Eliza Szewc. — Wydanie pierwsze. — Lublin, 2013. — 190 s.

14. Coaching. Zbiór narzędzi wspierania rozwoju / Marciniak Łukasz T., Rogala-Marciniak Sylwia. — Warszawa: ABC a Wolters Kluwer business, 2012. — 392 s.

15. Katzner K. English-Russian Dictionary / Kennet Katzner. — A Wiley-Interscience Publication, 1995. — 912 s. — S. 334.

16. Stoltzfus T. Sztuka zadawania pytań w coachingu / T. Stoltzfus. — Wyd. Aetos Media. — Wrocław, 2012. — 102 s.

**Nezhynska Olena Oleksandrivna
Tymenko Volodymyr Mykolayovych**

THE USE OF COACHING IN HIGHER EDUCATION OF UKRAINE

The article reveals the peculiarities of using coaching in higher education in Ukraine, reflected the essence, history and main approaches to the definition of «coaching», incremental steps to coaching process.

The author presents a new innovative approach to learning in the institution of education, modern image of the teacher of high school, especially the relationship between teacher and student, student areas of assistance in the staging of jobs, stimulating creative solutions, support for achieving the goals of motivations for mobilizing their own resources quantitative options for individual educational trajectory, achieving goals, empowerment, promotion of professional and personal development.

These principles enable you to create a new approach to learning, to introduce interactive elements, a new meaning for both teachers and students, will help enable students in the learning process, improve motivation and responsibility for the result.

Justified the importance of the application of the technology of coaching and use of coaching tools in higher education. Characteristic features of the coach-approach there is an explanation, clarification, support, promotion and planning of new ways and actions which penetrate into our day-to-day behavior, interpersonal communication skills. Thanks to the use of the coach-approach, in the process of training we contribute to the formation of the skills of behavior in critical situations, skills enriching activities in new ways of execution. There is a development of professional mobility and flexibility, and finally it's getting pleasure from both: the activity and its results.

It has been proven that coaching is a versatile tool that allows you to work effectively on the subject-subject level. It helps you in the process of self-management and it also assist you in the development of personal potential: to improve personal effectiveness, to develop effective communication, to build positive relationships with peers, to develop higher education system. Coaching works as efficiently as possible on the outcome of the decision of actual tasks.

It seemed the introduction of coaching technologies at all levels of higher education system of Ukraine, as well as the system of refresher and improvement of teaching staff.